

‘Ze zeggen dat boeken goed voor je zijn, maar ik word snel afgeleid’ – jongeren en de bieb in Bibliotheek Schiedam

Terwijl het buiten 30 graden is, zijn de jongeren op 5 september in de Bibliotheek Schiedam bijeengekomen om het samen te hebben over de bibliotheek. Of ze wel of niet van lezen houden, hoe dat komt, wat de bibliotheek kan doen om een leuke plek voor jongeren te zijn, er komen diverse onderwerpen aan bod. Gesprekken verlopen natuurlijk, ze hoeven niet uit hun schulp getrokken te worden en zoeken makkelijk contact met elkaar.

De jongeren komen van verschillende scholen waar Bibliotheek Schiedam mee samenwerkt (een vmbo en gymnasium uit Schiedam) en zijn tussen de 10 en 14 jaar oud (eerste en tweede klas). Het jongerenpanel op deze Pizzasessie is ook een ontmoeting van deze twee onderwijs/jongerendoelgroepen van de bibliotheek.

Is lezen leuk of stom?

Of lezen leuk is, dat is een onderwerp waar de meningen over verdeeld zijn. Wat opviel is dat er een groep jongeren lezen moeilijk vindt. ‘Ik kan wel lezen, maar ik vind het moeilijk, door m’n dyslexie,’ vertelt een meisje van het vmbo-t. Anderen vinden lezen lastig omdat ze zich moeilijk concentreren. ‘Ze zeggen dat boeken goed voor je zijn, maar ik word snel afgeleid. Je moet 5 minuten lezen, dan moet ik stoppen, en dan vind ik het niet meer leuk om verder te lezen. Het is niet voor mij, het is ‘niet mijn ding.’ Ook geven veel jongeren aan afgeleid te worden door familieleden, of door hun telefoon. Als er een berichtje binnenkomt, is dat toch nét even interessanter en vervolgens zijn ze de draad van het verhaal kwijt. Dit geldt niet voor alle jongeren. Een meisje, zij geeft lezen een 8 als rapportcijfer, vertelt: ‘je kan wegdromen bij verhalen. Soms zeggen m’n ouders, je mag 10 minuten lezen, maar dan lees ik 2 uur.’ Iemand anders beaamt dat: ‘Soms wil je net als bij een film of serie door blijven lezen’.

Na wat doorvragen, komt naar voren dat iedereen uit de groep wel eens leest. Sommigen meer dan andere, sommigen meer vrijwillig dan anderen, maar iedereen leest wel eens. Vaak is er op school leestijd, maar dit wordt niet op alle scholen gedaan. Wel is school de grootste motivator om te lezen voor jongeren die minder snel een boek oppakken. Ook kunnen ouders hier een rol in spelen. ‘Ik lees alleen als m’n moeder zegt ‘ga lezen’ en als ik geen telefoon heb’. Als ze vrijwillig lezen dan kan dat komen doordat ‘ik echt niks te doen heb of een heel goed boek heb’.

Welke boeken zijn wel leuk?

Op de vraag wat dan goede boeken zijn, vinden veel spanning en actie belangrijk in een boek. Ook worden verfilmde boeken en stripboeken genoemd. Een van de titels die meerdere jongeren goed vonden is ‘The Hate U Give’ van Angie Thomas, en ‘De school van goed en kwaad’ van Soman Chainani. Wel vinden sommige jongeren het lastig om een leuk boek te vinden, juist wanneer je lezen moeilijk vindt of snel afgeleid bent. Eén van de jongeren komt met een idee: ‘Niet te veel tekst op één bladzijde, gewoon kleine teksten en wat minder per bladzijde, dan is het veel leuker. En veel plaatjes’. Dit sluit aan op het idee van anderen. ‘Als je ergens beeld van ziet, dan helpt dat. Anders snap ik het niet in één keer’.

Ook geven meerdere jongeren die niet zo van lezen houden aan dat ze wel eens een boek lezen dat ze als kind ook leuk vonden. Titels die ze hierbij noemen zijn ‘Dagboek van een

mutts' of 'Leven van een Loser'. Het is prettiger lezen omdat ze weten wat er gaat gebeuren in het verhaal, en de drempel daardoor een stuk lager ligt. Ze geven wel aan dat ze zich hier eigenlijk te oud voor voelen.

Waarom is lezen goed?

Jongeren horen vaak dat lezen belangrijk is en dat het goed is om veel te doen. Ze weten dan ook verschillende antwoorden te geven op de vraag waarom hier zoveel over gepraat wordt. 'Het draagt bij aan je woordenschat, fantasie en algemene kennis. Dat je dingen anders ziet na het lezen van een boek dan daarvoor.'

De hoeveelheid boeken die er per jaar worden gelezen lopen uiteen. Sommigen lezen één of twee boeken per jaar, met name voor school. Anderen lezen er 12 tot 16, omdat ze lezen leuk vinden. Sommige jongeren lezen ook graag e-books, en anderen proberen wel eens een luisterboek. Er werd ook aangegeven dat luisterboeken makkelijker zijn, en dat je makkelijk kan uitzoeken of iets je aanspreekt door naar samples van boeken te luisteren.

'Hoe heb jij zo weinig schermtijd?'

Na deze gesprekken gaan de jongeren uiteen in subgroepen om *Jenga* te spelen, hierbij worden de groepen gehusseld zodat er een mix van jongeren van verschillende scholen met elkaar aan tafel zitten. De *Jenga* spreekt voor veel jongeren tot de verbeelding en het enthousiasme stijgt. Ook hebben de jongeren veel interesse in elkaars leven en vragen ze elkaar het hemd van het lijf over hun schermtijd en wat ze in hun vrije tijd doen. Ook wordt er veel gesproken of ze school leuk vinden. Sommigen vinden school leuk, anderen minder en geven aan dat ze buiten zijn belangrijker vinden.

Na de pauze is te merken dat het onderwerp schermtijd erg is blijven hangen bij de jongeren, waarbij ze nu ook de verbinding zoeken met hoeveel er wordt gelezen. Het blijkt dat de jongeren die bijna geen schermtijd hebben (een paar minuten per dag) een stuk meer lezen dan de jongeren die meer met hun telefoon bezig zijn. Dit zijn ook de jongeren die minder van lezen houden. Desondanks komen ze samen tot de conclusie dat schermtijd het lezen niet hoeft uit te sluiten maar dat het naast elkaar kan bestaan. Wanneer er gevraagd wordt op welke social media ze actief zijn, dan is dit vaak Snapchat en TikTok. Sommigen gebruiken whatsapp om met hun vrienden te praten, anderen gebruiken dit alleen om met hun ouders te communiceren en gebruiken snapchat voor contact met vrienden. Ook leeftijd en opleiding speelt hierbij een belangrijke rol: de jongeren in de groep met weinig schermtijd waren de eersteklassers van het Gymnasium, die aangaven veel met school (huiswerk) bezig te zijn, ter ontspanning lezen en in sommige gevallen 'uit zelfbescherming' geen TikTok nemen ('want dat is verslavend').

Ook wordt er gesproken over waarom sommige jongeren wel graag films kijken, maar niet van boeken houden. Ze vertellen dat het vaak wat meer voorspelbaar is, en dat het fijn is dat je wat voor je ziet. Sommige jongeren geven aan dat ze het lastig vinden om een beeld in hun hoofd te vormen als ze een boek lezen. Na ervaringen uitgewisseld te hebben over films en schermtijd, gaan de jongeren aan de slag met hoe de ideale bibliotheek er uit zou zien. Hierbij gaan ze in hun originele groepjes zitten en werken per groepje op een groot vel papier hun ideeën uit. Al snel wordt er druk overlegd en met stiften getekend. Na een kwartier wordt het eindsignaal gegeven en presenteren de groepjes hun idee aan de rest.

De ideale bieb

Het eerste groepje heeft als kop 'Free food en free more lezen'. Ze denken dat er meer gelezen wordt als naast goede boeken ook (gratis) eten aanwezig is in de bibliotheek. Ze geven aan dat ze zelf ook zouden komen als er voorgelezen zou worden. Ook hebben ze het idee om met een groep mensen hetzelfde boek te lezen, en dat een bibliotheekmedewerker hier vervolgens vragen over stelt in quiz-vorm. De persoon met de meeste punten krijgt een prijs. Ze vinden het belangrijk dat er bij activiteiten toegang is tot wat te eten en te drinken, denk aan siroop, water, snacks. Ook hebben ze het idee om lezingen te organiseren over verschillende onderwerpen, en fototentoonstellingen en boekenclubs. Het lijkt hen leuk om verschillende groepen mensen en levensstijlen te leren kennen.

De tweede groep wil graag een escaperoom in de bibliotheek organiseren. Ook een boek waarbij je zelf kan verzinnen wat het einde is, of het grappig of verdrietig eindigt, is een idee. Ze bedenken dat een app hierbij een goed idee is, zodat er ook elke keer een nieuw einde kan zijn. Als je in een boek telkens zou moeten bladeren zou dat te veel werk zijn. Voor hun escaperoom raden ze aan om de promotie via TikTok te doen. In de bibliotheek willen ze QR-codes ophangen met daarbij 'scan mij niet'.

De derde groep bedenkt de *biebioscoop*. Bibliotheekbezoekers krijgen een quiz per boek dat ze gelezen hebben, en daarmee kunnen ze punten verdienen. Met genoeg punten krijg je toegang tot de *biebioscoop*, waar je een boekverfilming kunt kijken. Bij elke drie quizen krijg je ook popcorn, en een drankje krijg je per twee boeken. Ook kunnen mensen die niet willen lezen gewoon een kaartje kopen. Ze zijn het met de andere groep eens dat eten een goede motivator is, en dat ze graag wat lekkers uitdelen als beloning.

Reacties op programma

Nadat een korte presentatie van de diverse onderwijsprogramma's, vertellen de jongeren wat bij elke titel hun associaties zijn. Bij **urban education** zijn dit: basisschool, spannend, culturele sneakbieb, onderwijs uit grote steden. Bij **debat** zijn dit: creditcard (er wordt gedacht aan debet), tweede kamer, politiek, discussies aangaan (al dan niet met docenten) en miniverkiezingen. Bij **Theaterlezen** wordt er gedacht aan script lezen, voorlezen in een theater, iemand anders zijn een tijdje, theater, acteren. Er wordt bij **Oorlog en vrijheid** gedacht aan: Anne Frank, hoe de oorlog ging, eerste wereldoorlog, tweede wereldoorlog, Keti Koti, Bevrijdingsdag, slavernij, boeken over de oorlog van nu. Bij het programma **Oudnederlands** denken de jongeren aan Latijn, oude Nederlandse woorden zoals gein, en verder denken ze aan hoe de taal is veranderd, boeken die in het oud-Nederlands zijn geschreven en ten slotte moesten ze nog denken aan oude mensen die chagrijnig zijn. Bij het laatste programma, **poëzie en rijm** wordt er gedacht aan gedichten, rappen, rijmen en gedichten schrijven, rijmen op woorden en ontdekken wat het verschil is tussen poëzie en rijm.

Na een uitleg wat de onderwerpen daadwerkelijk inhielden, geven de jongeren hun mening over de programma's. In ieder geval is het bij elk onderdeel belangrijk hoe het gepresenteerd werd, en vinden ze het leuk om hun mening te geven. Het maken van opdrachten kan moeilijk en soms stom zijn.

Als bij de uitleg van Oudnederlands het woord escaperoom valt, om aan te duiden dat het een puzzel kan zijn om oud-Nederlands te begrijpen, worden de jongeren enthousiast. Bij Poëzie en Rijm vinden ze met name het rappen leuk. Over gedichten lezen zijn de meningen

verdeelt: het lijkt sommigen wel leuk, anderen niet. Bij gedichten zelf schrijven klinken er meer enthousiaste geluiden. Theaterlezen vinden veel jongeren leuk klinken omdat ze zelf dan ook iets actiefs mogen doen. Het idee van zelf spelen sprak aan, en laten zien wat je hebt geoefend. Er is maar even kort stilgestaan bij het onderwerp Debat, maar dit vindt de meerderheid als een leuk idee klinken.

De rode draad

Ten slotte geven de jongeren om de beurt aan wat ze het leukste van deze middag vonden. Ze krijgen daarbij een rode bol wol, en als ze zelf antwoord hebben gegeven, gooien ze de bol naar de volgende persoon. Het maken van de tekening/poster wordt 7 keer genoemd, *Jenga* 6 keer. Dit zijn met afstand de favoriete onderdelen. Verder geven jongeren terug dat het leuk is om over andere mensen dingen te leren, te ontdekken dat er op verschillende manieren met schermtijd wordt omgegaan en het kletsen met elkaar. Ze zouden het erg leuk vinden als er iets met hun ideeën gedaan gaat worden.

Pizza en beloning

De jongeren blijven graag nog even hangen om pizza te eten en een cadeaukaart in ontvangst te nemen, hier zijn ze van onder de indruk. 'Moet je hiermee een boek kopen of mag het ook iets anders zijn?'. Opluchting als ze horen dat ze zelf mogen kiezen waaraan de bon besteed wordt. Een boek kunnen ze namelijk wel lenen in de bibliotheek: het besproken boek 'The Hate U Give' gaat mee naar huis!